

ΑΠΟΛΑΥΣΤΕ ΚΑΙ ... ΤΗΝ ΕΝΔΟΧΩΡΑ ΤΗΣ

ΕΥΒΟΙΑ

Περάστε απέναντι

ΕΥΒΟΙΑ

ΦΩΤ. Β. ΦΑΦΟΥΤΗΣ

ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟ

Στον επίλογο της θαυμαστής του μονογραφίας για τον **"Κηρέα της Εύβοιας"** ο συγγραφέας **Αλέξανδρος Καλέμης** διατύπωνε μια πικρία: ότι δεν του έφτασαν οι 352 μεγάλες σελίδες *"για να συμπεριλάβει όλα τα κείμενα και τις φωτογραφίες του για την πιο όμορφη περιοχή της Εύβοιας"* και ότι *"θα χρειαζόταν τουλάχιστον άλλες 100"*.

Αρχικά το θεώρησα υπερβολή. Σήμερα, ωστόσο, που φέρνω μια-μια στο νού μου τις εικόνες του τόπου μπορώ να καταλάβω τον συγγραφέα. Η δική μας βέβαια πίσρα είναι μεγαλύτερη, αφού πρέπει μέσα σε 30 μόλις - μικρού σχήματος σελίδες - να χωρέσουμε όλα όσα μας έχουν συναρπάσει στον Κηρέα. Ας μας συγχωρήσουν λοιπόν οι αγαπητοί αναγνώστες για τις ακούσιες συντομεύσεις ή παραλείψεις μας. Άλλωστε η επιγραμμιατική περιγραφή ενός τόπου, με τόσα πληθωρικά χαρακτηριστικά, δεν αποτελεί και το ευκολότερο εγχείρημα.

ΤΟΥ "ΚΗΡΕΑ"

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΜΑΤΙΑ

Τι είναι όμως αυτό, που κάνει τόσο ξεχωριστή την περιοχή; Θα έλεγα αρχικά, ότι είναι η αρμονική συνύπαρξη ποικίλων γεωφυσικών χαρακτηριστικών.

ΚΕΙΜΕΝΟ : ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ : ANNA ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Μια ματιά στο χάρτη αποκαλύπτει την ύπαρξη δυο κύριων ορεινών όγκων, του **Καντηλιού** στα ΝΔ και του **Πυξοριά** στα ΝΑ. Ανάμεσα τους παρεμβάλλονται ορεινά λοφοπλαγιάς και λιβά-

συναρπάξει. Έχουν καταμετρηθεί πάνω από **200** είδη φυτών, **3** τοπικά ενδημικά και **8** ενδημικά της Εύβοιας. Επίσης παρατηρείται ένα οικολογικό φαινόμενο αρκετά ασυνήθιστο στα δάση της Ελλάδας. Είναι η ταυτόχρονη παρουσία τριών κυρίων δασικών κωνοφόρων, της **Χαλέπιας πεύκης** (*Pinus halepensis*), της **Μαύρης πεύκης** (*Pinus nigra*) και της **Κεφαλληνιακής ελάτης** (*Abies cephalonica*), που οφείλεται στην εμφάνιση της Κεφαλληνιακής ελάτης πολύ κάτω από το φυσικό της όριο των 700-800 μέτρων.

Σημαντικότερη είναι και η ποικιλία της πανίδας με **24** είδη αμφίβιων και ερπετών, **30** είδη και υποείδη μικρών θηλαστικών. Τα μεγαλύτερα θηλαστικά έχουν πια εξαφανισθεί, το 1855 όμως αναφέρονταν από τον **Lindermayer** το Ελάφι, το Ζαρκάδι, ο Λύκος, το Τσακάλι, η Αγριόγατα και ο Λύγκας. Πάνω από **90** (!) είδη πουλιών πετούν στον εναέριο χώρο του Κηρέα, που χωρίς υπερβολή, αποτελεί έναν οικολογικό παράδεισο.

Πολύ ενδιαφέρουσα είναι η εναλλαγή του κλίματος από εποχή σε εποχή αλλά και του μικροκλίματος από περιοχή σε περιοχή. Μεγάλο είναι το ύψος του χιονιού στα ορεινά όπου η θερμοκρασία πέφτει κάτω απ' το μηδέν. Πολύ ηπιότεροι είναι οι χειμώνες στα πεδινά. Μέσα σε λίγη μόνον ώρα, από τα ψυχρόβια έλατα των βουνών αντικρίζουμε τα εσπεριδοειδή και τα ελαιόδεντρα των πεδινών. Έχουμε την εντύπωση, πως βρισκόμαστε ξαφνικά σε άλλο τόπο. Μεγάλο είναι και το

δια, φαράγγια, πεδιάδες και απόκρημνες πλαγιές. Όλο αυτό το πολύπλοκο ανάγλυφο καταλήγει άλλοτε σε ακτές νωχελικές και αμμουδερές και άλλοτε σε βράχους, εχθρικούς και αφιλόξενους. Οι παραλίες αυτές που περικλείουν τον Κηρέα είναι ανοιχτές τόσο στις νότιες και δυτικές πνοές του Ευβοϊκού, όσο και στις παντοδύναμες ριπές των ανατολικών και βόρειων ανέμων του Αιγαίου. Δύο ποτάμια, ο **Κηρέας** και ο **Νηλέας** και άφθονα γοργοκίνητα ρυάκια διασχίζουν προς κάθε κατεύθυνση τον τόπο, ενώ στις δασωμένες βουνοπλαγιές κελαρύζουν μικροί καταρράκτες και πηγές με κρυστάλλινα νερά. Η ποικιλία της χλωρίδας

ύψος της βροχής, μερικές φορές ξεπερνάει στη διάρκεια του έτους τα 1000 χιλιοστά. Την άνοιξη καλύπτονται τα λιβάδια και οι πλαγιές με πολύχρωμα αγριολούλουδα, ενώ το φθινόπωρο το βαθυπράσινο των κωνοφόρων εναλλάσσεται αρμονικά με τη συναρπαστική χρωματική κλίμακα του κίτρινου, του πορτοκαλί και του καφέ των φυλλοβόλων. Στον Κηρέα δεν πλύνει ποτέ κανείς, έχει γύρω του τα πάντα. Ο φυσιολάτρης του βουνού μπορεί σε λίγη ώρα να χαρεί τα θέλητρα της θάλασσας, από τη δροσιά των υψομέτρων να βρεθεί στη ζέση των ακτών.

Ο ΠΟΤΑΜΟΣ ΚΗΡΕΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΙ ΤΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

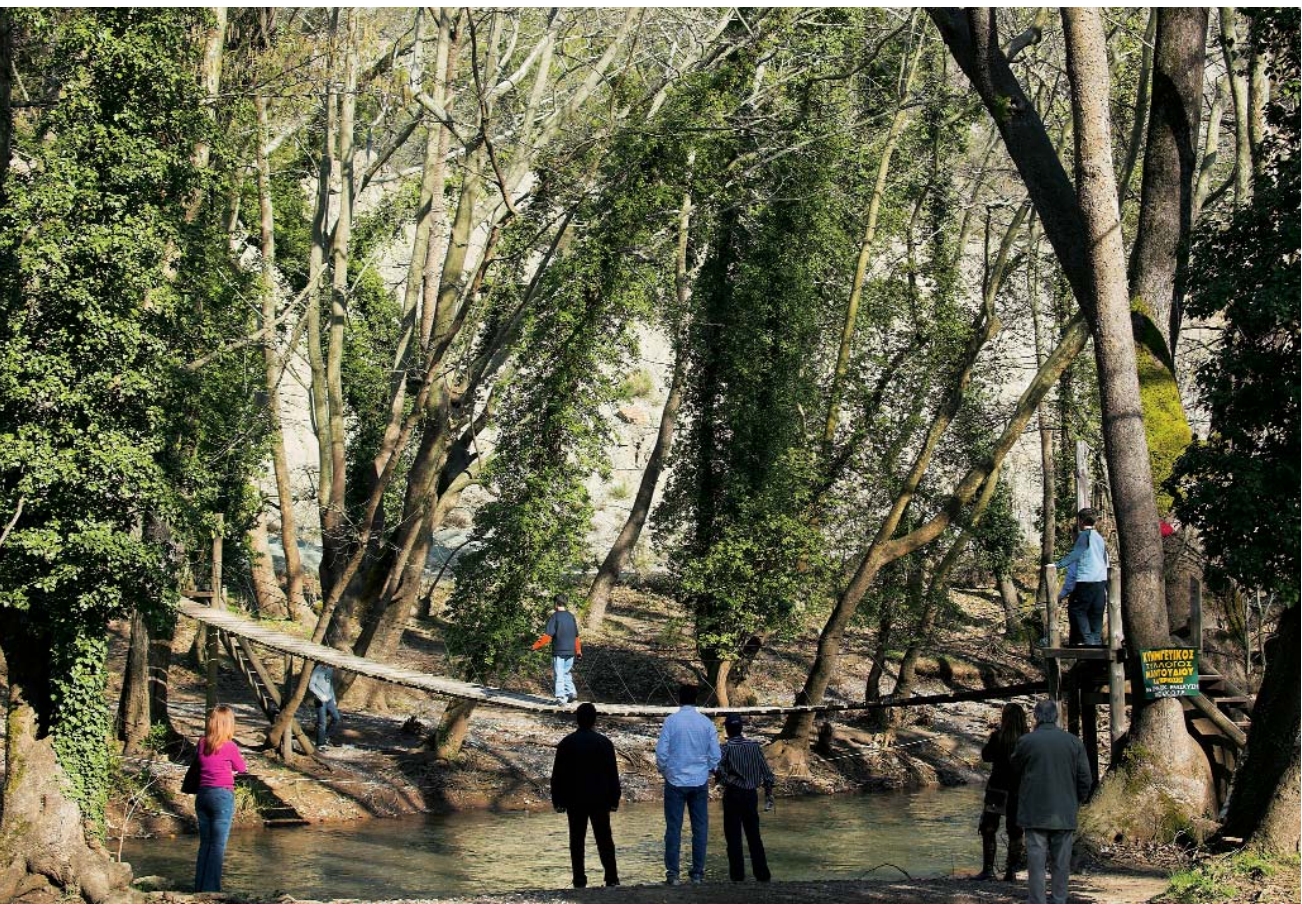
Ο σημερινός "Δήμος Κηρέως" δεν θα μπορούσε να φέρει όνομα ιστορικότερο από το όνομα του ποταμού που τον διασχίζει. Διατηρείται έτσι μια ιστορική συνέχεια από τα χρόνια της αρχαιότητας, όταν ο ποταμός με το ίδιο αυτό όνομα διέσχισε την Ευβοϊκή γη για να καταλήξει στο Αιγαίο. Εκεί όπου κά-

ποτε άκμασε η αρχαία **Κήρινθος**.

Φορτωμένος με μύθους είναι ο ποταμός. Σύμφωνα με τον γνωστότερο, όταν τα πρόβατα έπιναν νερό από τον **Κηρέα** γίνονταν άσπρα, ενώ όταν ξεδιψούσαν στον γειτονικό **Νηλέα** γίνονταν μαύρα.

Αναζητώντας τις πηγές του ποταμού θα τις εντοπίσουμε σε μια χαράδρα, το "Λεοβένι", 9-10 χλμ. περίπου από το Προκόπι προς τη Χαλκίδα. Η στενή αρχικά κοίτη, λίγο πριν απ' το Προκόπι πλαταινεί σημαντικά πλησιάζοντας τα 100 μέτρα, για να στενέψει και πάλι στη συνέχεια. Ανάλογα με το πλάτος της κοίτης και την ποσότητα του νερού η ροή είναι γοργή ή νοηλική, πάντα όμως υπέροχη αφού περιβάλλεται από πυκνό πλατανόδασος. Για αρκετά χιλιόμετρα από το Προκόπι προς το Μαντούδι έχουμε την ευτυχία να οδηγούμε πλάι στο ποτάμι, που μας χαρίζει διαφορετικές εικόνες κάθε εποχή. Μοναδικό μνημείο της φύσης στον Κηρέα είαι ο κολοσσιαίος "**Πλάτανος Προκοπίου**", για τον οποίο γίνεται ειδική αναφορά στο τρέχον τεύχος.

Με λίγη τόλμη περνάει κανείς στην απέναντι όχθη του Κηρέα.

Διασχίζοντας την κοίτη του Κηρέα για να φτάσουμε στο Πλατάνι του Προκοπίου.

ΣΤΑ ΑΠΟΜΕΙΝΑΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΗΡΙΝΘΟΥ

Για να ανακαλύψουμε την αρχαία Κήρινθο κατευθυνόμαστε από το Μαντούδι προς την σύγχρονη Κήρινθο. Στο ύψος της γέφυρας του ποταμού, στρίβουμε δεξιά προς την **Κρύα Βρύση** και την θάλασσα. Φτάνοντας στην αχανή παραλία και στις αμμώδεις εκτάσεις της Κρύας Βρύσης βαδίζουμε ΝΑ (δεξιά). Σε λίγο η πορεία μας διακόπτεται από την κοίτη ενός ποταμού, που η ροή του σμίγει με την θάλασσα του Αιγαίου. Στην αντικρινή όχθη, πάνω σε ένα απότομο πρανές, δεσπόζουν κατάλοιπα τειχών. Είναι ό,τι απέμεινε από την οχύρωση της αρχαίας Κηρίνθου. Ο ποταμός μπροστά μας δεν είναι άλλος από τον "**Βούδωρο**", που σχηματίζεται από την ένωση του **Κηρέα** και **Νηλέα**. Την ύπαρξη της αρχαίας Κηρίνθου στις εκβολές του Βούδωρου πιστοποιεί ο **Στράβων**, ο οποίος αναφέρει: "*Κήρινθος πολίδιον εν τη θαλάττη, εγγύς δε Βούδωρος ποταμός ...*".

Η παραθαλάσσια θέση της πόλης αποδεικνύεται και από τις αναφορές του **Ομήρου** και του **Απολλώνιου Ρόδιου**. Τα υπολείμματα του οικισμού και τα κατάλοιπα των τοιχών φανερώνουν τη θέση του στον λόφο ΝΑ των εκβολών του ποταμού. Το επίνειο ήταν σε λιμανάκι, που υπήρχε κατά την αρχαιότητα κάτω από το λόφο, ενώ σήμερα είναι καλυμμένο από προσχώσεις.

Εδώ λοιπόν άκμασε ήδη από την Μυκηναϊκή εποχή (1600-1100 π.Χ.) η Κήρινθος, μια από

τις 7 σημαντικότερες πόλεις της Εύβοιας. Ο Όμηρος στην *Ιλιάδα* (Β, 538) μνημονεύει τη συμμετοχή της Κηρίνθου στην εκστρατεία κατά της Τροίας μαζί με τις άλλες πόλεις της Εύβοιας. Επίσης σύμφωνα με τον Απολλώνιο τον Ρόδιο, η Κήρινθος υπήρξε γενέτειρα του αργοναύτη **Κάνθου**. Ήταν μια ακμάζουσα ναυτική πόλη με δυνατότητα να ναυπηγεί πλοία, κατάλληλα για ποντοπόρα ταξίδια.

Για να έχουμε ολοκληρωμένη άποψη της τοποθεσίας της πόλης περνάμε στην αντικρινή όχθη του ποταμού. Λίγο μετά το Μαντούδι - και πριν την ασφάλινη διασταύρωση προς Κρύα Βρύση - βρίσκουμε έναν αγροτικό χωματόδρομο, που κατευθύνεται παράλληλα και ανατολικά της κοίτης του ποταμού προς την ακτή. 3 χλμ. μετά την ασφαλτο συναντάμε σ' ένα δίστρατο μια πινακίδα με την ένδειξη "**ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ**". Παίρνουμε την αριστερή διακλάδωση και σε λιγότερο από 2 χλμ., βρισκόμαστε στο ποτάμι, τη φορά αυτή στην ΝΑ του όχθη. Από πάνω μας δεσπόζει ο μακρόστενος λόφος "**Καστοί**".

Η ακρόπολη καταλάμβανε 60 στρέμματα και ήταν οχυρωμένη με ογκολιθικό τείχος, εκτός από την Β και Α πλαγιά που ήταν απόκρημνες. Πράγματι, η θέα από το ύψος του λόφου προς την θάλασσα κόβει την ανάσα. Ένας συμπαγής βραχώδης τοίχος με ύψος από 30 έως 50 περίπου μέτρα, ορθώνεται κατακόρυφα πάνω απ' την ακτή, φράγμα αδιαπέραστο για αμέτρητους αιώνες στα κύματα των βοριάδων του Αιγαίου. Ακριβώς από κάτω προβάλλει από τη θάλασσα σαν πελώρια

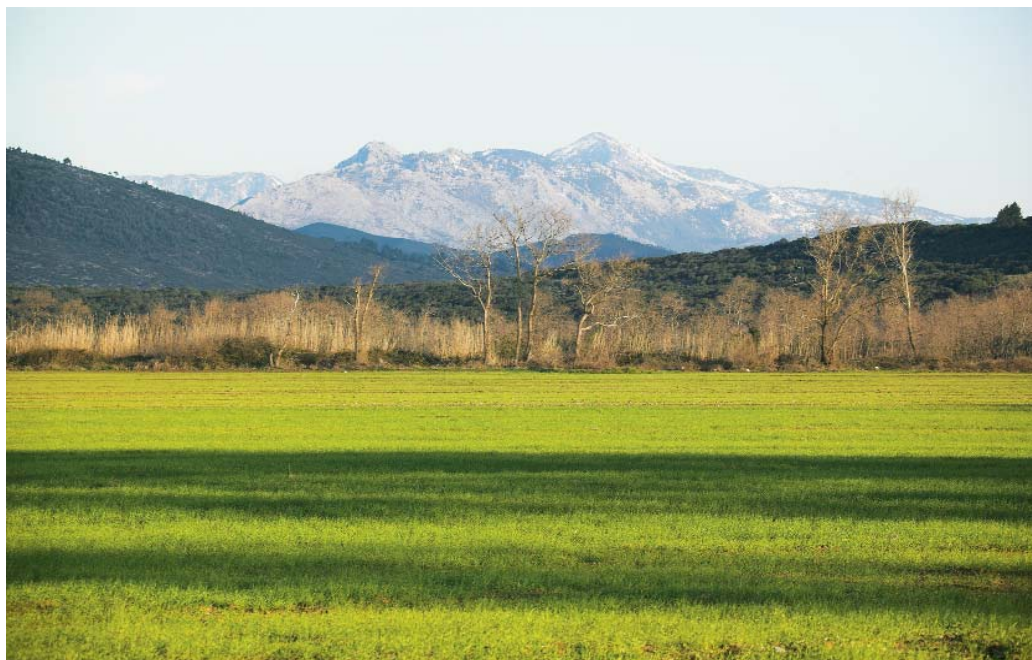
Απομεινάρια από τον χώρο και την οχύρωση της Αρχαίας Κηρίνθου.

λεπίδα το “Πελέκι”, ένας από τους θαυμασιότερους βράχους που έχουμε δει ποτέ.

Σ’ αυτή την τοποθεσία ήρθαν στο φως το 1974 τα ερείπια της Ακροπόλεως της Κηρίνθου από την δοκιμαστική ανασκαφή του **Αδάμ Σάμψων**. Οι ανασκαφές συνεχίστηκαν το 1983 και αποκαλύφθηκαν ίχνη αρχαίων κτιρίων, κατεστραμμένοι τάφοι, αρχαϊκά και κλασικά κεραμεικά λείψανα, ένα πιθάρι και ένα πώμα ερυθρόμορφης λεκανίδας.

Απόγευμα. Από τον “άσημο” και άγνωστο στους πολλούς λόφο της ακρόπολης αγναντεύουμε το πέλαγος και τους αντικρινούς όγκους των Σποράδων. Η ερημιά του τοπίου είναι καθολική, η αρχαία Κήρινθος είναι μακρινά από τις τουριστικές διαδρομές. Οι μόνες ανθρώπινες υπάρξεις είναι οι σιλουέτες δυο ψαράδων στη μεγάλη αμμουδιά. Λίγο πριν πέσει η νύχτα ετοιμάζουν τα καλάμια τους.

Τμήμα της πεδιάδας της Κηρίνθου. Στο βάθος το Καντίλι.

**Βράχος "Πελέκι", κάτω από
την Αρχαία Κίρινθο**

**Ο θαυμάσιος κόλπος και το λιμανάκι στο Πίλι.
Τα σπτάκια της “Βλαχιάς” κάτω από τον ορεινό όγκο του “Πυξαριά”.**

ΑΠΟ ΤΟ ΠΗΛΙ ΣΤΟ ΣΑΡΑΚΗΝΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΓΥΡΩ ΠΕΡΙΟΧΗ

11 χλμ. Α-ΒΑ από το Προκόπι βρίσκεται το Πήλι. Είναι χτισμένο μπροστά στον ομώνυμο κλειστό όρμο σε πεδιάδα ανάμεσα σε πευκόφυτες πλαγιές. Αυτό ίσχυε ως το 1997. Τον Ιούλιο εκείνης της χρονιάς το μεγαλύτερο μέρος των δασοσκέπαστων πλαγιών της "Χοντρής Ράχης" και του "Πρίονα" στα Ν και ΝΑ έπαψαν να υπάρχουν μετά τη φοβερή φωτιά.

Η κατοίκηση της περιοχής χρονολογείται από την Μυκηναϊκή περίοδο και συνεχίστηκε ως τους Μεσαιωνικούς χρόνους. Αυτό που απομένει ζωντανό από το παρελθόν είναι το ταπεινό εκκλησάκι του Αγ. Ιωάννη του

Το εκκλησάκι του Αγ. Γιάννη του Θεολόγου είναι ίσως ο μοναδικός ναΐσκος στην Ελλάδα αυτής της περιόδου με εσωτερικό κατάγραφο από τοιχογραφίες, δυστυχώς μαυρισμένες από φωτιά. Η μοναδικότητα επίσης της απεικόνισης σκηνών της κόλασης καθιστά το εκκλησάκι εξαιρετικά ενδιαφέρον από αρχαιολογική και ιστορική άποψη.

Θεολόγου, κοντά στη θάλασσα, κτίσμα του 1350. με μήκος 5 και πλάτος 3,5 μ. Έχει χοντρή τοιχοποιία και ως μοναδικό παράθυρο μια λεπτή σχισμή πάνω από την πόρτα. Ο Αγ. Ιωάννης είναι ίσως ο μοναδικός ναΐσκος στην Ελλάδα αυτής της περιόδου με εσωτερικό κατάγραφο από τοιχογραφίες, δυστυχώς μαυρισμένες από φωτιά. Η μοναδικότητα επίσης της απεικόνισης σκηνών της κόλασης καθιστά το εκκλησάκι εξαιρετικά ενδιαφέρον από αρχαιολογική και ιστορική άποψη.

Από την παραλία του Πηλίου ανηφορίζουμε τον ασφαλτόδρομο προς Βλαχιά και Σαρακήνικο. Αμέσως αποκαλύπτεται η πανοραμική άποψη του όρμου με το λιμάνι, ενώ στα ΒΔ ορθώνεται απότομα το βραχώδες ακρωτήριο "Λάγρι". Αρχίζει μια διαδρομή στο χείλος χαοτικών γκρεμών, που καταλήγουν κατακόρυφα στη θάλασσα.

4 περίπου χλμ. μετά μας εντυπωσιάζει το υπερθέαμα του όρμου της Βλαχιάς, με βραχονησίδια και μικρούς ορμίσκους με βελούδινα νερά. Στο εσωτερικό, ανάμεσα σε πευκοδάση, είναι χτισμένος ο ομώνυμος οικισμός, ενώ ψηλότερα ορθώνονται οι απόκρημνες κορυφές του Πυξαριά.

10 χλμ. μετά το Πήλι διασχίζουμε την Βλαχιά, χτισμένη σε υψόμετρο 200 μέτρων, αληθινό μπαλκόνι στο Αιγαίο. Κατηφορίζουμε ανάμεσα σε πεύκα, αριές, κουμαριές και πλατάνια. Από τις ρεματιές τρέχουν νερά που σχηματίζουν μικρούς όμορφους καταρράκτες. Περνάμε από τον Μακρύ Γιαλό, μια ωραιότερη ακτή μπροστά σε μεγάλο πλατανόδασος. Στα 15,5 χλμ. συναντάμε τον μικρό οικισμό του Σαρακήνικο. Βρισκόμαστε ήδη πολύ κοντά στο ομώνυμο ακρωτήριο, το τελευταίο σημείο του Δήμου Κηρέως. Η θέα από ψηλά

είναι απaráμιλλη. Μικρός όρμος με βοτσαλωτή ακτή, διάφανα νερά και στην είσοδο του όρμου μια επιμήκης βραχονησίδα καλυμμένη από θάμνους. Ένας δασικός δρόμος που καταλήγει στο εκκλησάκι της Αγίας Ζώνης μας δίνει τη δυνατότητα μιας συνολικής εικόνας αυτής της απίστευτης σε ομορφιά περιοχής. Γύρω από το Πήλι υπάρχουν αρκετές ωραίες

χιτεκτονική από συμπαγή τουβλάκια και η πανύψηλη καμινάδα στην κορυφή του λόφου, όπου με υπόγεια σήραγγα διοχετεύετο και απελευθερώνετο ο καπνός. Μια δεύτερη ορεινή διαδρομή, επιχειρούμε ανηφορίζοντας Ν από την πλατεία του χωριού με ξεναγό μας την Άννα Δημάκου. Δύο χλμ. πιο πάνω περνάμε από το πέτρινο εκκλησάκι

Βρισκόμαστε ήδη πολύ κοντά στο ακρωτήρι Σαρακίνικο, το τελευταίο σημείο του Δήμου Κηρέως. Η θέα από ψηλά είναι απaráμιλλη. Μικρός όρμος με βοτσαλωτή ακτή, διάφανα νερά και στην είσοδο του όρμου μια επιμήκης βραχονησίδα καλυμμένη από θάμνους.

διαδρομές. Μια απ' αυτές, με Β διεύθυνση, μας οδηγεί μετά από 5,5 χλμ. πευκοδάσους στον στενόμακρο όρμο του "Ατάλαντου". Μας εντυπωσιάζουν οι παλιές εγκαταστάσεις λευκόλιθου, η υψικάμνος με την θαυμάσια αρ-

της Παναγίας. Το Πήλι και η κοιλάδα του αποκαλύπτονται πανοραμικά, με μια εικόνα άγνωστη ως τώρα. Στο έρημο τοπίο διακρίνουμε κίνηση από μια μακρινή ανθρώπινη σιλουέτα. Πλησιάζοντας,

Ο Γιώργος Τζίνης, πάνω από το Πήλι ετοιμάζει το καμίνι του.

βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα καμίνι κάρβουνου. Είναι ο **Γιώργος Τζίνης** από το Πήλι, που στοιβάζει κομμάτια ξύλων κουμαριάς, δίνοντάς τους σχήμα κωνικό. Από το κέντρο του κώνου εξέρχει ένα μπουρί.

- Όταν τελειώσει το καμίνι, θα σκεπάσω τα ξύλα με βρεμένα άχρωα και χώμα. Ύστερα θα δώσω φωτιά από το μπουρί, μας εξηγεί.

- Και τα ξύλα πότε θα γίνουν κάρβουνα;

- Θέλει λίγη υπομονή, μας απαντάει. Θ' αρχίσει να σιγοκαίει από μέσα η φωτιά και σε καμιά δεκαριά μέρες θάναι έτοιμα.

Στα 3,6 χλμ. από την πλατεία ανηφορίζουμε αριστερά. Όλοι οι γύρω λόφοι είναι σχεδόν γυμνοί. Τεράστιες εκτάσεις πευκοδάσους έχουν εξαφανιστεί από τη μεγάλη φωτιά του 1997. Η διαδρομή ωστόσο δεν παύει να είναι όμορφη. Από κάθε χαράδρωση του εδάφους κυλούν ρυάκια, κάτω από πλατάνια που γλίτωσαν από τις φλόγες. Όσο ανηφορίζουμε οι εικόνες γίνονται πιο αισιόδοξες. Η γη έχει αρχίσει να επουλώνει τις πληγές της με την

φυσική αναγέννηση εκατοντάδων νεαρών πεύκων.

Στα 7,8 χλμ. φτάνουμε στο εξωκλήσι του Προφητηλίας στην τοποθεσία "**Γαϊδουρόραχη**". Είναι ένα υπέροχο οροπέδιο σε υψόμετρο 630 μέτρων, στις υπώρειες της "**Χοντρής Ράχης**", μιας τραχύτατης κορυφής κατάσπαρτης από βράχους. Η θέα είναι μαγευτική προς όλο τον ορίζοντα. Καιρός εξαιρετικός με αέρα δυνατό. Γρασιδάκι και τα πρώτα αγριολούλουδα. Η άνοιξη είναι μπροστά μας.

Στα 8,6 χλμ. περνάμε από το ξωκλήσι της **Αγ. Ειρήνης Χρυσοβαλάντου**. Θαναμάσια τοποθεσία με μεγάλα πλατάνια, έλατα και πηγή νερού. Λίγο πιο πάνω σταματάει την πορεία μας μισό μέτρο χιονιού. Με τα πόδια φτάνουμε στην τοποθεσία "**Τραγανάκι**", όπου το 1948 σκοτώθηκαν η **Αγγελική** και **Ειρήνη Μουρτζάκη** κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου. Ολόγυρα πανύψηλα έλατα και πεύκα. Το δάσος εδώ έχει σωθεί.

**Το Πίλι από ψηλά. Αριστερά το απότομο ακρωτήριο “Δάγρι” και στο βάθος οι Σποράδες.
Το εξωκκλήσι του Προφήτη Ηλία διασώθηκε από τη φωτιά στη “Χοντρή Ράχη”.**

Ο Ενετικός “Πύργος του Μπέζα” και το λιθανάγλυφο με τον Σταυρό στον γωνιόλιθο.

Οι εξορύξεις και αποθέσεις των ορυκείων λευκολίθου έχουν σημαδέψει για πάντα την ενδοχώρα του Κηρέα. (Δεξιά)

ΣΤΙΣ ΧΟΑΝΕΣ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΥ ΚΑΙ ΣΤΗ ΜΑΓΕΙΑ ΤΗΣ ΕΝΔΟΧΩΡΑΣ

- Στα ψηλόμετρα του Καντηλιού είναι δύσκολο να πάτε αυτή την εποχή, μας λένε στο Προκόπι.

Με τρεις κορυφές πάνω από τα 1200 μ. και με συνολικό μήκος από τα ΒΔ προς τα ΝΑ όχι μικρότερο των 15 χλμ., το Καντήλι είναι μια επιμήκης οροσειρά, που παρεμβάλλεται ανάμεσα στον Β. Ευβοϊκό και στην επικράτεια του Κηρέα. Από κάθε σχεδόν σημείο της περιοχής το πυκνοδασωμένο βουνό προβάλλει απέναντί μας. Επιχειρούμε λοιπόν μια σύντομη γνωριμία.

Πριν από την εκκλησία του Οσίου Ιωάννη Ρώσσου κατευθυνόμαστε Ν προς το βουνό. Διασχίζουμε την κοιτή μικρορρέματος και στα 1,2 χλμ. συναντάμε πινακίδα προς **Μεταμόρφωση του Σωτήρος**. Ανηφορίζουμε σε πλαγιές κατάφωτες με πεύκα, ρείκια, πουρνάρια, κουμαριές. Διάσπαρτες ανάμεσά τους μικρές βαλανιδιές με καφετιά ξερόφυλλα. Αποκαλύπτονται στη συνέχεια μικρά και μεγάλα φα-

ράγγια με καθολική κυριαρχία του πεύκου. Χαμηλά ξεπροβάλλει το Προκόπι με κάτοψη πανοραμική. Αρχίζουν οι πρώτες οδικές δυσκολίες με λάσπες και λεπτά στρώματα χιονιού. Στα 7,2 χλμ. μια πινακίδα δείχνει αριστερά προς **Παναγία** και μια άλλη δεξιά προς **Μεταμόρφωση**. Επιχειρούμε να προσεγγίσουμε και τα δυο εκκλησιάκια. Όγκοι χιονιού και φοβερές λάσπες καθιστούν την πρόσβαση αδύνατη. Απομένουμε με την ωραία ανάμνηση των εικόνων του Καντηλιού. Είναι βέβαιο, πως κάποια άλλη εποχή θα είναι φιλικότερο.

Επιστρέφουμε σε χαμηλότερα υψόμετρα. Ο **Βαγγέλης Τζοβάνας** από τη **Δαφνούσα** (που παλιά ονομαζόταν "Δράξι") αναλαμβάνει την ξενάγησή μας στην ενδοχώρα. Πρώτος προορισμός μας ο **Πύργος του Μπέζα**. Από τον ναό του Αγ. Αθανασίου της γραφικής Δαφνούσας ανηφορίζουμε Ν προς τις πλαγιές του Καντηλιού. Σ' ελάχιστα λεπτά και σε υψόμετρο 300 μόλις μέτρων εμφανίζονται τα πρώτα ψηλόκορμα **Κεφαλληνιακά έλατα**, ανάμεσα στην **Χαλέπιο πεύκη** που αφθονεί και σε σποραδικές εμφανίσεις αιωνόβιων δέντρων **Μαύρης πεύκης**. Πρόκειται για την

ταυτόχρονη ασυνήθιστη συνύπαρξη των τριών κωνοφόρων στο ίδιο υψόμετρο, που παρατηρείται στο Καντήλι. Ο δασικός δρόμος είναι λασπομένος αλλά βατός, σε απόσταση όμως 1,8 χλμ. από την εκκλησία η πορεία μας διακόπτεται αιφνιδιαστικά από έναν μεγάλο κορμό πεύκου, που έχει καταπέσει πάνω στο δρόμο. Συνεχίζουμε με τα πόδια. Με πορεία ενός δεκαλέπτου μέσα στο δάσος βρισκόμαστε μπροστά στον ενετικό Πύργο του Μπέζα, που αν και ερειπωμένος, εξακολουθεί να είναι ένα επιβλητικό οικοδόμημα. Η τοιχοποιία του από αργολιθοδομή με ισχυρό συνδετικό κονίαμα, ξεπερνάει σε πάχος το 1 μέτρο, έχει όμως υποστεί μεγάλες φθορές. Οι γωνίες των τοίχων αποτελούνται από πελεκητά αγκωνάρια. Σ' ένα από αυτά, στην Δ-ΒΔ γωνία του πύργου, ξεχωρίζει ένας μεγάλος εγχάρακτος σταυρός. Επίσης σε διάφορα σημεία του τετράγωνου οικοδομήματος διακρίνονται αρκετές στρόγγυλες τρύπες και κάποιες πολεμίστρες.

Το ύψος του πύργου υπολογίζεται σε 15 περίπου μέτρα και η θέα από το υψόμετρο των 450 μέτρων είναι εντυπωσιακή στο Κανδήλι, στον κάμπο και στη θάλασσα. Δύο αγριοκουμαριές δεσπόζουν ανάμεσα στα υπόλοιπα δέντρα με

Ανάμεσα στις κοάνες των αποθέσεων έχουν δημιουργηθεί πολλές λίμνες, που χαρίζουν μια παράξενη γοητεία στο τοπίο. Το θαυμάσιο γεφυράκι στο Αρκαγγελόρεμα.

το τεράστιο μέγεθος και τους πολύπλοκους λείους κορμούς τους.

Από τον πύργο βαδίζουμε με κατεύθυνση Δ-ΝΔ προς το Καντήλι. Σ' ένα πεντάλεπτο φτάνουμε στην τοποθεσία "Μπέζα". Είναι ένα κυκλικού σχήματος και απόλυτα επίπεδο οροπέδιο τουλάχιστον 15 στρεμμάτων. Το έδαφός του είναι καλυμμένο με καταπράσινο γρασιδί, ενώ ολόγυρα αφθονούν τα πεύκα και τα έλατα. Το χώμα είναι παχύ σκουροκόκκινο χωρίς ίχνος πέτρας. Λίγο πιο πάνω αρχίζουν οι απότομες πλαγιές του Καντηλιού, ελατοσκέπαστες και χιονόλευκες.

- Σ' αυτές τις πλαγιές προσέκρουσε το 1942 ένα Γερμανικό βομβαρδιστικό, λέει ο Βαγγέλης. Κάποια υπολείμματά του σώζονται και σήμερα.

Με κατεύθυνση Δ από τη Δαφνούσα συνεχίζουμε προς **Τρούπι**. Σταματάμε για λίγο στο πλάι του δρόμου για ν' απολαύσουμε το κελάρισμα του νερού που σχηματίζει μικρούς καταρράκτες και λιμνούλες κάτω από αιωνόβια πλατάνια. Ένα λεπτό αργότερα το τοπίο μεταβάλλεται δραματικά, έχουμε την πρώτη μας οπτική εμπειρία με το πρόσφατο βιομηχανικό παρελθόν της ευρύτερης περιοχής του Μαντουδίου με τις γιγάντιες εξορύξεις των κοιτασμάτων Λευκολίθου. Πολύ δύσκολα συνειδητοποιούμε, ότι ανάμεσα στις πλαγιές με τα έλατα και πεύκα χάσκει αυτή η πελώρια χοάνη με τις διαδοχικές αναβαθμιδές

στείρου εδάφους, σαν χαρακίες στα σπλάχνα της Ευβοϊκής γης.

- Ίσως για την εποχή τους ήταν μια αναγκαιότητα αυτά τα ορυχεία, σχολιάζει ο Βαγγέλης. Χιλιάδες άνθρωποι, όπως άλλωστε κι εγώ, βρήκαμε για πολλά χρόνια δουλειά σκάβοντας τη γη και επεξεργαζόμενοι τον Λευκόλιθο. Κι όταν στις αρχές του '90, οι εργασίες του Σκαλιστήρη σταμάτησαν οριστικά, ήταν μεγάλη η κοινωνική αναταραχή και η απόγνωση για τουλάχιστον 3.000 οικογένειες.

Περνάμε από το Τρούπι και αμέσως μετά ξεπροβάλλει ένα μεγαλύτερο νταμάρι. Μετά το πρώτο οπτικό σοκ, το τοπίο εδώ μας φαίνεται ομορφότερο. Υπεύθυνη γι' αυτό είναι μια λίμνη με γαλήνια επιφάνεια, που έχει σχηματισθεί στη βάση του νταμαριού. Υπολογίζουμε το μέγιστο μήκος στα 300 και το πλάτος της στα 200 περίπου μέτρα.

Η περιήγηση συνεχίζεται. Στα 6 χλμ. από τη Δαφνούσα περνάμε από τον οικισμό **Καλύβια** και στα 8,5 χλμ. στρίβουμε αριστερά αφήνοντας μπροστά μας τον οικισμό **Σπαθάρι** με όμορφα λιβάδια.

Σε λίγο αρχίζει φαρός και καλός χωματόδρομος ανάμεσα σε αιγές πενκοδάσος. Τρία χλμ. μετά βρισκόμαστε μπροστά στο μεγαλύτερο νταμάρι του Σκαλιστήρη, με χοάνες χαοτικές και πελώριους λόφους που έχουν σχηματισθεί από τις πολύχρονες αποθέσεις εκατο-

Στο ύψος της ταβέρνας "Παράδεισος", διασχίζουμε την φαρδιά κοίτη του τους θεαματικούς βράχους στην ακτή.

μυριάων τόνων στείρων υλικών. Είν' ένα τοπίο σεληνιακό με χιλιάδες στρέμματα ανασκαμμένης γης ανάμεσα στα πευκοδάση της ευρύτερης περιοχής. Αρκετές λίμνες έχουν σχηματισθεί στους πυθμένες των νταμαριών, μία όμως στα ΒΔ είναι η μεγαλύτερη, το μέγιστο μήκος της πλησιάζει το χιλιόμετρο. Παντού το έδαφος είναι κατάσπαρτο από κομματάκια Λευκολίθου. Στη λεία επιφάνεια ενός τέτοιου κομματιού είναι αποτυπωμένα σκούρα σχήματα, που θυμίζουν κλαδάκια φυτικού απολιθώματος. Το παίρνουμε για ενθύμιο.

Με καλό χωματόδρομο διασχίζουμε νταμάρια και αποθέσεις και κατευθυνόμαστε προς **Αρχάγγελο**. Αποκαλύπτεται νέα λίμνη, μεγάλη

και μακρόστενη. Τα πρηνή των αποθέσεων έχουν προαινίσει από αυτοφυή νεαρά πευκάλια. Στα 12,8 χλμ. - από Δαφνούσα - στρίβουμε δεξιά προς "**Πευκέλι**" και, 500 μέτρα μετά, χαρίζουμε στους εαυτούς μας μια στάση σ' ένα από τα ειδυλλιακότερα σημεία της περιοχής. Είναι το πανέμορφο **Αρχαγγελόρεμα**, παραπόταμος του Νηλέα με πλουσιότερη ροή. Ένα εκπληκτικό γεφυράκι ενώνει την, πλάτους 5 μέτρων, κοίτη του ρέματος. Αξιοσημείωτη αρχιτεκτονική λεπτομέρεια είναι οι τέσσερις παράλληλες σειρές από συμπαγή τούβλα που αποτελούν το τόξο του, ενώ οι βάσεις είναι πέτρινες με εξαιρετη λαξευτή τοιχοποιία. Αφήνουμε αριστερά μας την πινακίδα προς

Πευκέλι και Ψηλή Ράχη και κατευθυνόμαστε δεξιά προς **Αρχάγγελο**. Με δύσβατο δρόμο βρισκόμαστε στα 15 χλμ. στα υπολείμματα του εγκαταλελειμμένου οικισμού και στο ομώνυμο εξωκλήσι. Στο εσωτερικό του δεσπόζουν 4 μονοκόμματα πέτρινες κολώνες, ενώ μια λίμνη συγκεντρώνει τα νερά από το Αρχαγγελόρεμα.

Επιστρέφοντας στο Σπαθάρι συνεχίζουμε προς το **Μετόχι**, δίπλα στην κοιλάδα και την κοίτη του Νηλέα ποταμού. Μετά το Μετόχι στρίβουμε προς **Κήρινθο**. Από την είσοδο του χωριού κατευθυνόμαστε αριστερά προς **Φαράκλα**. Ενδιάμεσα περνάμε από τον μικρό οικισμό της **Τσούκας**, με τα ερείπια του τετράγωνου ενετικού πύργου, που έχει περίοπτη θέα σ' όλη την κοιλάδα. Δίπλα του είναι η χτισμένη με πελεκητή πέτρα εκκλησία της **Ζωοδόχου Πηγής** και μερικά μέτρα πιο κάτω το παμπάλαιο εκκλησάκι του

σ' έναν γαλήνιο λοφίσκο. Δίπλα από την εκκλησία σώζεται άλλος ένας ενετικός πύργος. Το οικοδόμημα είναι ορθογώνιο, με εξωτερικές διαστάσεις 5X7 και ύψος που δεν ξεπερνάει τα 8 μέτρα. Οι τοίχοι είναι σχεδόν εξαφανισμένοι κάτω από τον ασφυκτικό εναγκαλισμό των κισσών.

Επιστρέφοντας στην Κήρινθο ανηφορίζουμε προς Ιστιαία. **1,3** χλμ. μετά το πρατήριο καυσίμων στρίβουμε δεξιά.

Με ωραία δασική διαδρομή **1,7** χλμ. φτάνουμε στο εξωκλήσι της **Αγ. Παρασκευής**. Μπροστά του δεσπόζει η πολλών αιώνων βαλανιδιά, με περίμετρο κορμού 4 και ύψος που πλησιάζει τα 20 μέτρα. Στον επίπεδο λοφίσκο ορθώνονται πανύψηλα πεύκα και αιωνόβια πορνάρια ενώ η θέα είναι εκπληκτική προς την πεδιάδα της Κηρίνθου και το Αιγαίο.

Χαλάρωση για λίγο και επιστροφή προς το Μαντούδι. Στο ύψος της ταβέρνας "Παράδεισος", διασχίζουμε την φαρδιά κοίτη του Κηρέα και κατευθυνόμαστε στον όρμο του Μαντουδίου και στο **Κυμάσι** με τους θεαματικούς βράχους στην ακτή. Από το σημείο όπου διχάζεται ο ασφάλτινος δρόμος, πριν από την παραλία, στρίβουμε δεξιά προς λιμάνι. Εδώ παραμένουν, κατάλοιπα του παρελθόντος, οι παλιές βιομηχανικές εγκαταστάσεις και η σκάλα φόρτωσης του Λευκολίθου στα καράβια.

Η άσφαλτος τελειώνει, αρχίζει ανηφορικός

Κηρέα και κατευθυνόμαστε στον όρμο του Μαντουδίου και στο Κυμάσι με

Αγ. Ιωάννη, με χοντρή τοιχοποιία και με λιθανάγλυφο που μόλις διακρίνεται κάτω από τον ασβέστη.

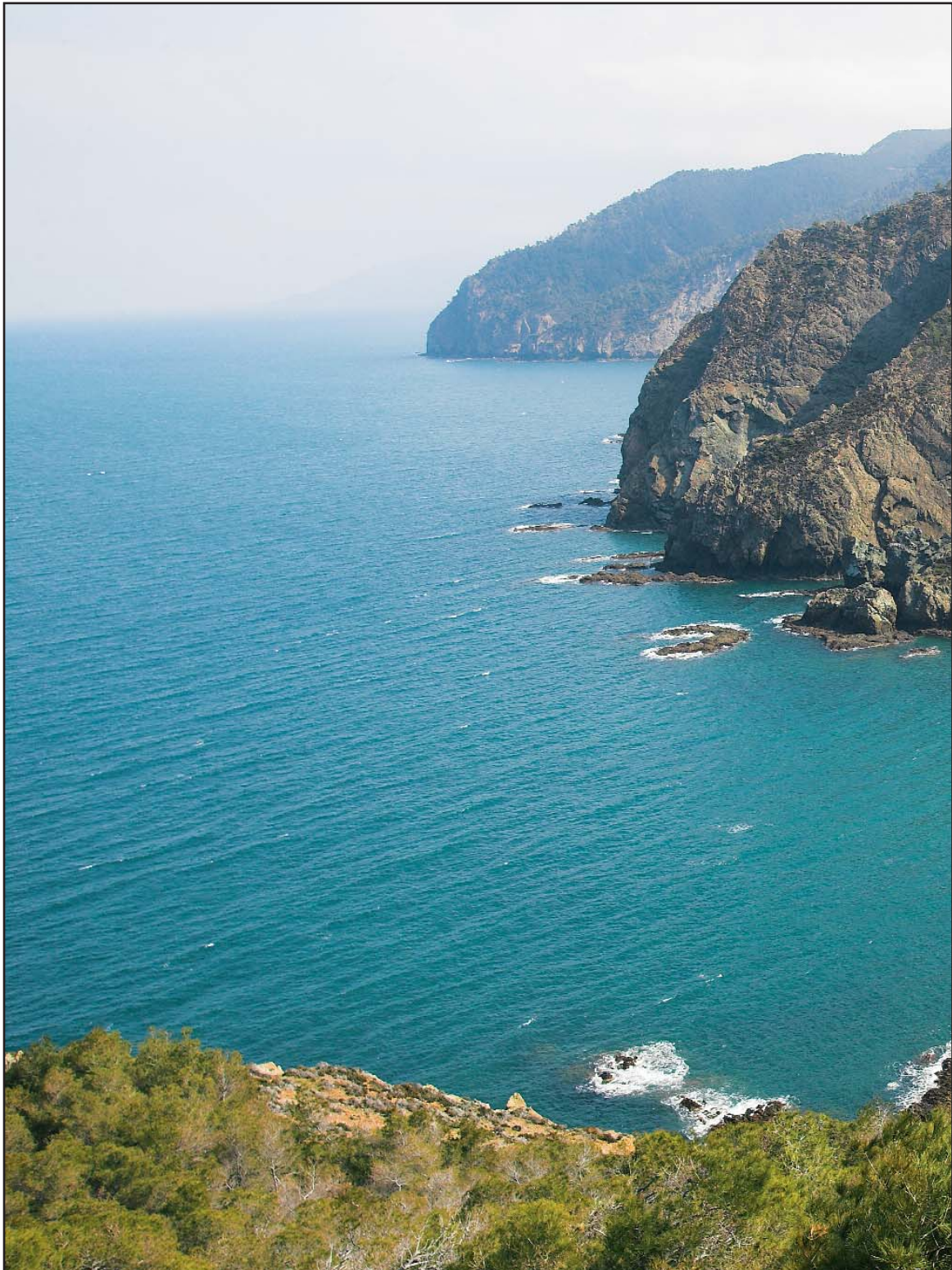
6 χλμ. μετά την Κήρινθο φτάνουμε στην **Φαράκλα**, όμορφο οικισμό, ανάμεσα σε πεύκα και καταπράσινους λοφίσκους. Στο καφεενεδάκι του μπάρμπα-Σάββα χαλαρώνουμε για λίγο με ωραίο καφέ Ελληνικό. Το καφεενεδάκι λειτουργεί από το 1959.

- Μου στοίχισε τότε 750 δραχμές, 300 για τη σκεπή και 450 για τα χτισίματα(!), λέει ο μπάρμπα - Σάββας, πρόσφυγας από τα Μικρασιατικά παράλια, όπως και πολλοί από τους κατοίκους της Φαράκλας.

Πριν από το χωριό βρίσκεται το νεκροταφείο,

και βατός χωματόδρομος, με πανοραμική θέα πάνω απ' την ακτή. Μετά από **2,3** χλμ. - **4,4** συνολικά από την ασφάλτινη διασταύρωση - ο δρόμος καταλήγει στον εντυπωσιακό όρμο του **Δαφνοπόταμου**, μια βοτσαλωτή αγκαλιά με άνοιγμα 250 περίπου μέτρων, αθέατη μέσα σε πευκοδάση και απόκρημνες ακτές. Ο Δαφνοπόταμος, με διανυγέπατο νερό, καταλήγει στο Αιγαίο συμπληρώνοντας τη γραφικότητα της συνολικής περιοχής.

Επιστρέφοντας διασχίζουμε το **Μαντούδι**, έδρα του Δήμου Κηρέως, χτισμένο αμφιθεατρικά σε ήπια πλαγιά, πάνω από την κοίτη του Κηρέα. Στη συνέχεια επισκεπτόμαστε τον φημισμένο ναό του **Οσίου Ιωάννη Ρώσου στο**

Ο εντυπωσιακός όρμος του “Δαφνοποτάμου”, αθέατος ανάμεσα στη βραχώδη ακτή.

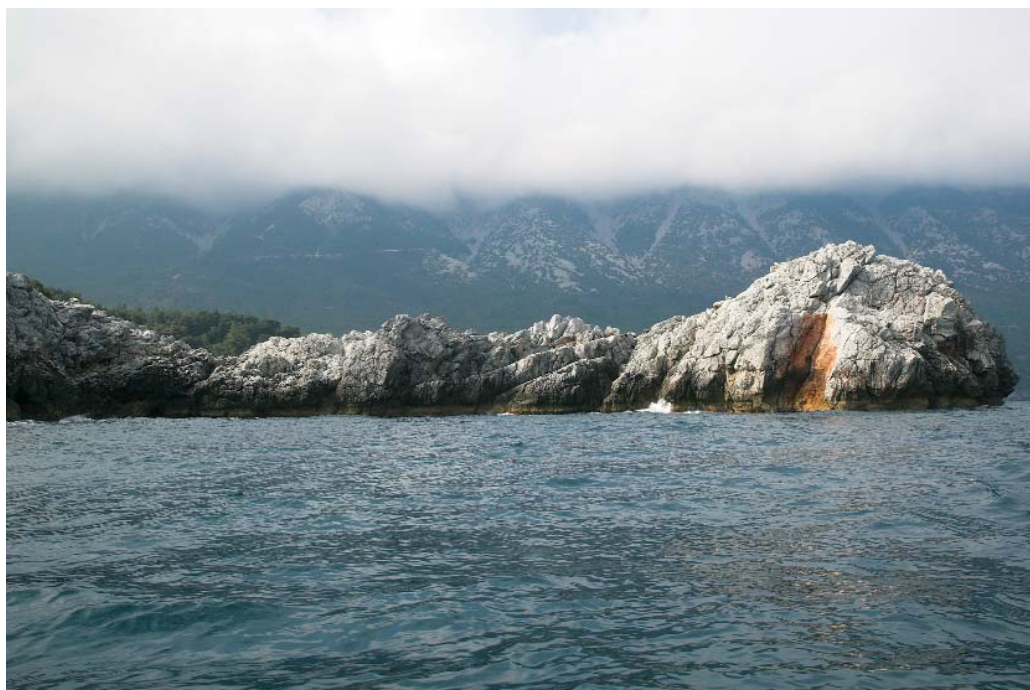
Προκόπι. Ο ναός με το φημισμένο σκήνωμα του Οσίου Ιωάννη Ρώσσου. Στη βραχώδη ακτογραμμή προς Βλαχιά. (κάτω)

Προκόπι. Με προσκυνητές που ξεπερνούν το μισό εκατομμύριο το χρόνο, είναι το θρησκευτικό επίκεντρο της ευρύτερης περιοχής. Στην Τουρκοκρατία, αλλά και μεταγενέστερα, το Προκόπι έφερε την ονομασία του Τούρκου ιδιοκτήτη του **Αχμέτ Αγά**. Μετά το

1883, εκτάσεις πολλών δεκάδων χιλιάδων στρεμμάτων πουλήθηκαν από τους Τούρκους στον Ελβετό **Κάρολο Μύλερ** και στον Άγγλο **Εδουάρδο Νόελ**, που στη συνέχεια έγινε ο τσιφλικάς της περιοχής. Αργότερα οι Νόελ συνδέθηκαν με την Αγγλική οικογένεια των **Μπίκερ**, οι απόγονοι των οποίων, μετά από πολύχρονες δικαστικές διαμάχες και κοινωνικές αναταραχές, εξακολούθουν να κατέχουν μεγάλα τμήματα της παλιάς ιδιοκτησίας.

Μετά το 1992 έφτασαν στον **Αχμέτ Αγά** πρόσφυγες από το **Προκόπι** της **Καππαδοκίας** φέροντας μαζί τους τον πολιτισμό, τις παραδόσεις αλλά και την νέα ονομασία του οικισμού. Κυρίως όμως έφεραν το σκήνωμα του προστάτη τους, του **Οσίου Ιωάννη του Ρώσσου**, που γεννήθηκε το **1690** επί Μεγάλου Πέτρου και

συνελήφθη από τους Τούρκους κατά τον Ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1711. Μετά από πολλές κακουχίες αλλά και θαύματα, που αναφέρονται από Χριστιανούς και Τούρκους, ο Ιωάννης απεβίωσε καταπονημένος σε ηλικία

40 ετών. Κάθε χρόνο στις **27 Μαΐου** τελείται μεγαλοπρεπής λιτάνευση του σκηνώματός του, που συγκεντρώνει από παντού αναρίθμητους επισκέπτες.

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΜΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΗ

Για την πληρέστερη γνωριμία μας με τον τόπο απομένει η θέα της συναρπαστικής ακτογραμμής από την πλευρά της θάλασσας. Ο **Θανάσης Σκλαβούνος**, Πρόεδρος της Κοινότητας του Πηλίου, μας παραχωρεί τη βάρκα και ο **Σταύρος Μουρτζάκης** αναλαμβάνει χρέη καπετάνιου. Με ήλιο που παινοβγαίνει ανάμεσα στα σύννεφα βγαίνουμε από το λιμάνι του Πηλίου με κατεύθυνση Α προς Σαρακήνικο. Παρακάμπτουμε το ακρωτήριο "Χαλεπό" και κινούμαστε παράλληλα με τις απόκρημνες ακτές.

Περνάμε κοντά από την βραχονησίδα "**Ξεροκάραβο**", εντυπωσιαζόμαστε από συμπλέγματα κοκκινωπών βράχων, που καταλήγουν κατακόρυφα στη θάλασσα. Συνεχείς μικροσπηλιές, ακτή εχθρική, φιλόξενο όμως καταφύγιο για φώκιες.

Λίγο αργότερα, η τοποθεσία "**Γλυφά**", μια παραλιούλα 40 μέτρων με γλυφή πηγή νερού. Ψηλά ορθώνονται οι κορυφές του Πυξαριά, μισοχαμένες πίσω από σύννεφα. Περνάμε από το "**Χελιδονήσι**", έναν συμπαγή βραχώδη κώνο με πυκνή βλάστηση στην κορυφή, κατοικία χελιδονιών. Ακολουθεί η τοποθεσία "**Πεταλός**", μικροσκοπικές παραλίες και διαδοχικές θαλασσοσπηλιές. Ο πελαγίσιος κυματισμός ογκώνεται, αρχίζει το ταρακούνημα. Μπροστά μας η παραλία "**Γκιονάτη**", με λεπτό βοτσαλάκι και αμμουδιά, αθέατη απ' το δρόμο, εύκολα προσβάσιμη όμως από μερικά προνομιούχα εξοχικά, χτισμένα στα απότομα πρανή. Φτάνουμε στον βραχώδη κάβο "**Καστρί**". Πίσω του εκτείνεται ο όρμος της Βλαχιάς και στην άκρη του ο μαγνητικός ορμίσκος του Σαρακήνικου, με τις εντυπωσιακές αμμουδιές και το νησάκι του. Ο Ποσειδάνας όμως αποσύρει

την εύνοιά του. Με τους πρώτους αφρούς στις κορυφές των κυμάτων μας προειδοποιεί να μην συνεχίσουμε. Δεν του πάμε κόντρα και επιστρέφουμε στο Πήλι. Εδώ οι συνθήκες είναι καλύτερες. Επιχειρούμε λοιπόν μια αντίστροφη πλεύση ως τον όρμο του Ατάλαντου. Μπροστά μας ο κάβος "Δάγρι", μια πελώρια βραχώδης σφήνα που εισχωρεί μέσα στη θάλασσα. Βράχοι κατακόρυφοι και ανάμεσά τους σκαλωμένα πεύκα. Αλλά και ριψοκίνδυνα αγριόγινδα. Τα διακρίνουμε σαν μικρά σημαδάκια, να ισορροπούν στους χαστικούς γκρεμούς. Η αποθέωση της ελεύθερης αναρρίχησης!

Σε λίγα λεπτά ανοίγεται μπροστά μας η μπούκα του Ατάλαντου, με την πανύψηλη καμινάδα να δεσπόζει στην πλαγιά. Τα ως τώρα γκριζωπά βράχια γίνονται καφετιά. Να και μια λιλιπούτεια παραλία ανάμεσα στους βράχους. Είναι ο "**Αράτης**", με πηγή πόσιμου νερού όλο το χρόνο. Ένα ζευγάρι πάπιες περνούν από κοντά μας σε χαμηλή πτήση παράλληλα με την επιφάνεια της θάλασσας. Επιστρέφουμε στο Πήλι.

- Να κάνουμε μια μικρή στάση για αχινούς; ρωτάει ο Σταύρος.

Στα κουπιά εγώ, με τη μακριά απόχη ο Σταύρος, σ' ένα 20λεπτο τουλάχιστον 50 αχινοί βρίσκονται στη βάρκα. Μ' ένα σουγιά και με περίσσια δεξιότητες ο Σταύρος τους ετοιμάζει.

Αχινοί και τσιπουράκι πάνω στη βάρκα. Μεζές λιτός, απόλυτα αυθεντικός.

Βγάξει από το σάκο του φρέσκο ψωμί, λάδι, λεμόνια κι ένα μπουκαλί ούζο με γυάλινα ποτηράκια. Έγγραμμα εκ προμελέτης.

Να περιγράψω την αυθεντικότητα της γεύσης και τη συνολική ομορφιά αυτού του πρωινού, μάλλον είναι αδύνατο. Απλά θυμάμαι, τα γεμάτα ζήλεια βλέμματα κάποιων περαστικών από τον τσιμεντένιο μόλο του λιμανιού.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ :

Τον νυν Δήμαρχο του Δήμου Κηρέως **Γεώργιο Τριάντη** και τον πρώην Δήμαρχο **Πρόδρομο Ενωτιάδη**.

Τους φίλους φωτογράφους της Εύβοιας **Γιάννη και Βαγγέλη Φαφούτη** για την παραχώρηση του φωτογραφικού τους αρχείου.

Τον **Γιάννη και την Άννα Δημάκου** για τις

i πληροφορίες

Τμήμα χάρτη από το βιβλίο “ Η Αποκάλυψη της Εύβοιας” του Α. Καλέμη εκδ. Κίνητρο
Απαραίτητος χάρτης : Β. Εύβοια 1 : 50.000 εκδ. Ανάβαση

Δήμος Κηρέως
Τηλ. 22270-23555, 22232, 23501

Πληροφορίες για διαμονή : ΔΕΠΑΚ (Δημ.
Επιχείρηση Πολιτισμού, Ανάπτυξης,
Αθλητισμού Κηρέως) Τηλ. 22270-23461

συνολικές εξυπηρετήσεις τους.
 Τον συγγραφέα-ερευνητή **Αλέξανδρο Καλέμη**
 για την πληθώρα των στοιχείων του.
 Τους θαυμάσιους ξενώνες **“ΕΛΛΙΩΝΑΣ”** στις
 Ροβιές και **ΒΑΤΕΡΗ** στη Λίμνη.
 Τους καλούς φίλους **Βαγγέλη Τζοβάνα,**
Θανάση Σκλαβούνο και Σταύρο Μουρτζάκη.
 Και τέλος, την **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Εύ-**
βοιας και προσωπικά τον **Δημήτρη Οικονό-**
μου για την αμέριστη στήριξη του έργου μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ♦ Αλεξ. Καλέμη, **“Ο ΚΗΡΕΑΣ ΤΗΣ ΕΥ-**
ΒΟΙΑΣ”, εκδ. Δήμου Κηρέως, εκδόσεις ΚΙ-
ΝΗΤΡΟ, 2001
- ♦ Αλεξ. Καλέμη, **“Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΦΥ-**
ΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ ΤΗΣ
ΕΥΒΟΙΑΣ”, εκδ. ΚΙΝΗΤΡΟ, Β' εκδ. 2002.
- ♦ Εμμ. Τσολάκη, **“Μελέτη Διάσωσης-**
Αποκατάστασης Ιστορικού Πλατάνου
Προκοπίου”, Σεπ. 1997.
- ♦ **“Πρόγραμμα για τη δημιουργία φυσικού**
πάρκου στο Καντήλι της Εύβοιας”, Επιτροπή
Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1990.

Camping
“Ροβιές”

Το camping “Ροβιές” είναι μια καταπράσινη λωρίδα γης πάνω στο κύμα και κάτω από τα καταπράσινα βουνά της Β. Εύβοιας. Πλεονεκτήματά του είναι η ησυχία, η φιλοξενία, ο άφθονος χώρος ανά θέση, η πυκνή σκιά και το οικογενειακό περιβάλλον.
Αν θέλετε να χαλαρώσετε, να ξεκουραστείτε και να χαρείτε τη φύση, επισκεφθείτε μας.

Τηλ. 22270 71120-123 Κιν. 6978 633615
www.campinggreece.com.gr

Χώρος χειμωνιάτικος με τζάκι και υπέροχη διακόσμηση. Το καλοκαίρι, μπαλκόνι ορθάνοιχτο στον Ευβοϊκό και στο Βουνό. Στον κεντρικό δρόμο Λίμνης-Αιδηψού πλάι στη θάλασσα, ο Αντώνης Αλιβερωίτης έχει δημιουργήσει από το 1994 την ωραιότερη ψαροταβέρνα της Β. Εύβοιας.

Τεράστια ποικιλία ορεκτικών και ψαρομεζέδων, ντοστιμύτατο τηγανόψωμο, εξαιρετικές ψαρόσουπες, αστακομακαρονάδα και καραβίδο-μακαρονάδα αλλά και παραδοσιακή Ελληνική κουζίνα προσφέρονται καθημερινά. Η τυπική ερώτηση, «αν είναι φρέσκο το ψάρι», εδώ είναι περιττή. Όλα τα ψάρια είναι πάντα ολόφρεσκα και ντόπια.
 Μαζί μ' αυτά, η άριστη εξυπηρέτηση και η πολύ φιλική ατμόσφαιρα μεταβάλλουν τον περαστικό σε διαχρονικό πελάτη και φίλο.

Bella Vista restaurant-roof garden - club
 Λίμνη Ευβοίας τηλ. 22270 / 31418

ελαιώνας

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

ελαιώνας

Στέφανος και Μαρίνα Βαλλή
Ροβιές Ευβοίας Τ.Κ. 34005
τηλ. 22270 71619, 693 6887902
e-mail: eleonas@hol.gr
www.eleonashotel.com

Μια εναλλακτική ταξιδιωτική πρόταση

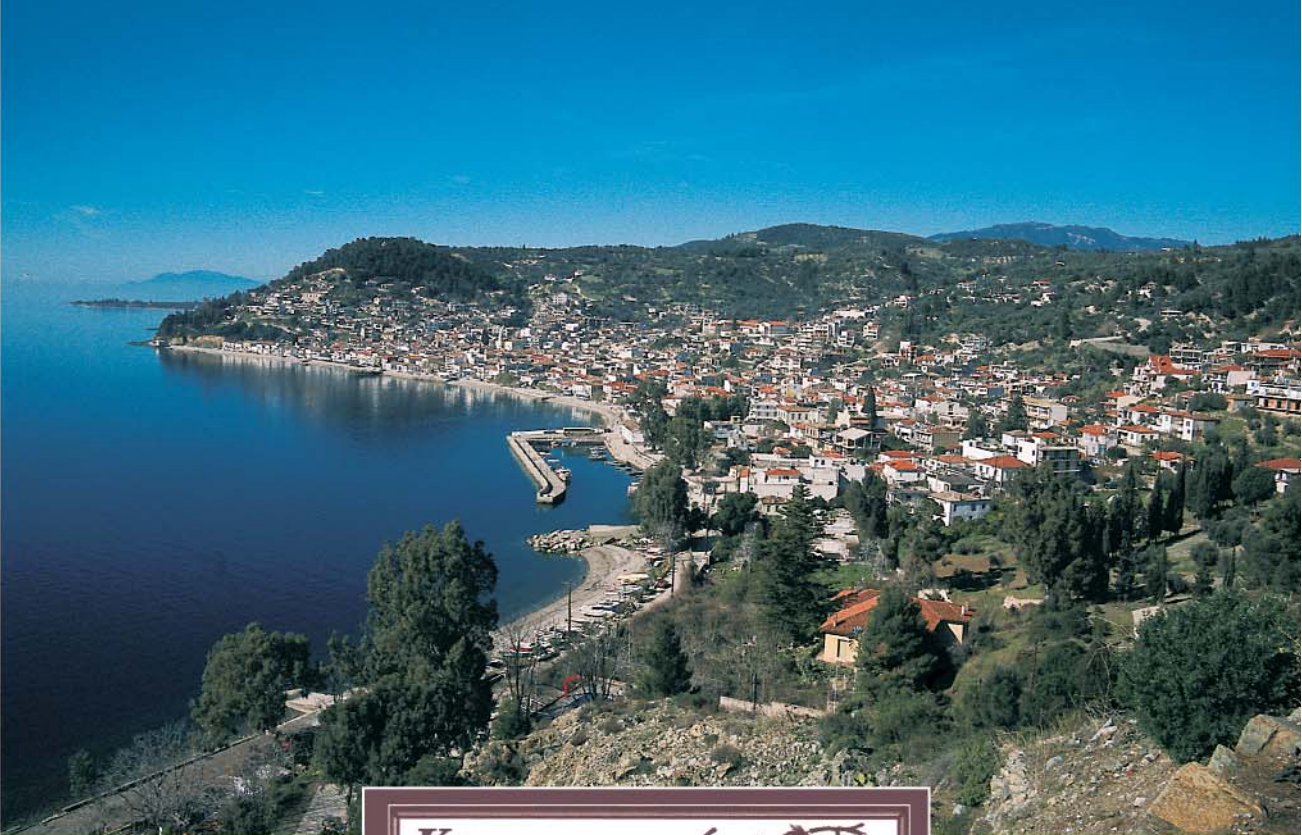

Λίμνη Ευβοίας

τηλ.22270 31787 κιν.6947 444222 fax.210 6127666 e-mail : info@dennishotel.com

www.dennishotel.com

Κουκουναριές

ενοικιαζόμενα διαμερίσματα

Λίμνη, ο πιο παραδοσιακός οικισμός της Β. Εύβοιας.

Στον γραφικότατο χώρο του λιμανιού, 30 μέτρα από τη θάλασσα, δεσπόζουν τα ενοικιαζόμενα Διαμερίσματα «Κουκουναριές», απέναντι σε μεγάλη κουκουναριά. Η Ευαγγελία Ταγάρα δημιούργησε το 2002 το υπέροχο κατάλυμά της στο πετρόχτιστο σπίτι των παππούδων της, των αρχών του 19^{ου} αιώνα. Μια κουκλίστικη πλακόστρωτη αυλή, μικρή ρεσεψιόν με ενθυμήματα του παρελθόντος και μετά η διώροφη μονάδα. Τα τέσσερα διαμερίσματα έχουν άμεση θέα στο λιμάνι και στον Ευβοϊκό ως τις ακτές της Στερεάς, το πέμπτο στο καταπράσινο βουνό. Από αγάπη για τον τόπο της η Βαγγελιώ τους έδωσε ονόματα από τοποθεσίες του όρους Καντίλι και της Λίμνης: «Μέλαινα», «Μαράτζα», «Καρουμπιά», «Λεόντιος» και «Κοχύλι».

Όλα είναι εξαιρετικά φωτεινά και ευχάριστα με θαυμάσια ξύλινη επίπλωση στο φυσικό χρώμα του ξύλου.

ΛΙΜΝΗ ΕΥΒΟΙΑΣ

Τηλ: 22270 32185 Κιν:6944 506488

www.web-greece.gr/apartments/koukounaries